

ЖИТИЈА И СЛУЖБЕ
СВЕТЫМ ПЕРВЫМ МУЧЕНИЦИМА
ГРИГОРИЈУ МОИНАХУ И
БАСИЛИЈУ ПЕСКАРЦУ

Гроб Светог Василија Пекара

ЖИТІЯ І СЛУЖБЕ
СВЯТИМ ПЕРІКИМ
МЧЕНИЦЬМА
ГРИГОРІЇ МОМЛАХІ І
ЕЛІСАВІЇ ПЕКАРІ

Цетникъ, 2021.

Садржај

Житије

Светог преподобномученика Григорија Пећког7

Служба

Светом преподобномученику Григорију Пећком17

Житије

Светог мученика Василија Пећког37

Служба

Светом мученику Василију Пећком47

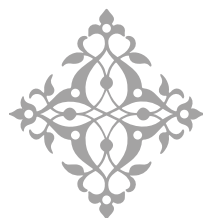
Одлуком Светог Архијерејског Сабора од 3. маја / 20. априла 2018. године, Свети новомученици Григорије и Василије Пећки, заједно са Светом мученицом Босиљком Рајичић из села Пасјана код Ѓиладана – пострадали од Агарјана за време османлијске власти на Косову и Метохији због своје непоколебиве вере у Христа, прибројани су Сабору Светих и уписани у календар Српске Православне Цркве као мученици.

Свечано литургијско прослављење новопроглашених Светих мученика обављено је 27. априла / 10. маја 2018. године, на дан Спаљивања моштију Светог Саве у његовом Храму на Врачару. На тај начин је потврђено њихово већ одавно постојеће молитвено поштовање у верном народу Косова и Метохије и Српској Православној Цркви.

Сијајући тврдом вером и непоколебивом надом из оних тешких времена која вери и нади никако нису била наклањена, ови свети мученици и са њима многи други светионици рода нашег, верни сведоци Христови знани и незнани, као златне карике везују нас за светло и благодатно доба када смо се као народ присајединили Новом Израиљу и када смо постали његов равночасни и назидатељни део.

„Овим прослављањем новопросијавших светих мученика Светој Апостолској Цркви се дарује велика хвала и духовна радост и њихове молитве су драгоцене заступништво пред Престолом Јагњета Божјег, Жртвованог за живот света.“ [Из саборске одлуке о њиховој канонизацији.]

Молитвама Светих мученика Твојих, Господе Исусе Христе, Боже наш, помилуј нас. Амин.

Житије Светог преподобног мученика Григорија Пећког

Свети Григорије Пећи¹ (у народном изговору Глигорије) живео је у време српског ропства под Турцима као са-брат свештене велике лавре свете Пећке патријаршије. Није знано да ли се у овој светој обитељи подвизавао као прост монах или је био свештенослужитељ, као што нису познати ни тачно место нити година његовог рођења. Али његова миомирна жртва, којом је самог себе принео Господу на дар, није заборављена; његово одлучно и без двоумљења страдање за Христа остало је добро запамћено и сачувало се кроз векове до наших дана. Познато је такође да га је Господ убрзо након његове мученичке кончине прославио даром чудотворства.

Претпоставља се да је Свети Григорије родом био из Пећи или њене околине а да се подвизавао и мученички пострадао у XVII или XVIII веку, у време Великих сеоба. Било је то време, како рече летописац, када „јаук и вапај изне-

¹ Први је на култ Светог Григорија указао српски историчар и академик Ђорђе Сп. Радојчић, а после њега кратке записе налазимо код богослова и историчара др Леонтија Павловића („Култови лица код Срба и Македонаца“) и јрм. Димитрија Плећевића („Српски светачник“), код којих пре свега налазимо сведочанство о постојању цркве и гроба, као и податак о години рушења цркве и ископавању Светитељевих земних остатака из гроба. И Павловић и Плећевић истичу да је Свети мученик Христов био поштован како од стране хришћана тако и од стране муслимана.

могле [српске] душе, што стењаше под руком зулумћарском, продираше небо... Све је било ућутало и стењало под ногама тиранским“, а међу Турцима веровало се да је „севап за душу“ ако се 27. ноћи Рамазана, на Курбан Бајрам или неки други велики празник, убије један Србин.

У тим тешким временима, српско духовенство имало је свети задатак да народу буде учитељ и руковођа и свагдашњи заклон и утеха; да га храбри у вери и трпљењу и бодри у нади на слободу.

А овог Светог Григорија Господ је, каже предање, обдарио необичном лепотом – не само лепотом телесном већ пре свега лепотом душе којом сав беше окренут ка Господу врлином подожности и вере.

Знали су Турци добро да су такви „со земљи“ и „видело свету“ и радо су се трудили да их придобију за своју веру, надајући се да би пример оваквих врлинских људи могли следити многи. Знао је и Григорије за такав њихов обичај, па се трудио да не буде сувише упадљив – кроз Пећ се, кажу, кад год му је то било могуће, кретао споредним улицама и у време кад нису велике гужве.

Али како се, по речи Господњој, „не може сакрити град кад на гори стоји“, тако ни Свети Григорије не могаше остати непримећен од пећких Турака. Загледала се била у њега и ћерка једног угледног турског достојанственика – неки кажу самог пећког паше. Девојка је силно патила од жудње за њим, те њен отац са још неким Турцима скова план да инока Григорија на сваки начин потурче. За остварење ове њихове зле намере указа се повољна прилика када је једном Свети Григорије по питању манастирских послова сишао до пећке чаршије. Турци тада изазваше мањи метеж у свеопштој вреви и ухватише младог монаха, а потом га приведоше пред кадију.

У почетку покушаваху Турци да га преласте нудећи му високи положај у турској управи ако пређе у мухамеданство и ожени се пашином ћерком, а када видеше да он неће ни да чује за њихове понуде и обећања, почеше да му прете мукама. Но млади Христов војник оста непоколебив. Турци онда, видевши чврстину његове вере и да га ничим не могу придобити, извршише насиље над Светим Григоријем – на силу га обрезахе сматрајући да га тиме и „потурчише”. Нису знали да они који су примили духовно обрезање просвећени Светом тајном крштења и Христом оденути – више не подлежу телесном обрезању старозаветном. Колико је времена ово насиље трајало и које је све муке тада млади Григорије поднео, само је драгоме Господу знано. Међутим, ни ово не обесхрабри Светог Григорија.

Разумевши добро да је „дошао његов час“, Свети исповедник Христов, чим га отпустише слободна, скиде са себе турске хаљине и обукавши монашку подерану расу поче јавно и на сав глас да изобличава лажну веру Мухамедову и турско безакоње. То страшно озлоби и разјари безбожну руљу, те га стадоше тући и задавати му ране по телу. На крају приђе један безбожни Агарјанин и оштрим ножем распори му утробу. Таквог – на смрт рањеног, оставише га да издахне на улици. Прикупивши последње своје снаге, Свети Григорије дотетура до једне српске куће у близини „Дугачког гробља“ на коме су се Турци сахрањивали и ту, наслоивши се леђима на капију, предаде дух свој Господу кога је тако жарко љубио.

Турци нареде да се његово тело баци далеко од града, али Срби га тајно сахранише у близини града (данас је то део ширег центра Пећи), а место обележише повећом каменим плочом без натписа. Убрзо се на гробу Светога почеше дешавати чуда, те народ који се непрестано стицаше ка овој светињи подиже о свом трошку мали параклис. Између

1900. и 1912. године, по сећању староседелаца, око гроба су постављени најпре темељи са дирецима и кровом, а касније је подигнута црквица од ћерпича и камена.

Празновање Светог преподобномученика Григорија вршено је на дан када се слави његов небески заштитник – Свети Григорије Богослов (25. јануар / 7. фебруар). Био је то заповедни празник у Пећи, тако да се нико није усуђивао да тога дана ради. О томе су од својих старијих слушале Пећанке Викторија Стањевић и Блаженка Чукић.

Успомена на Светог Григорија је наставила да живи у народу и у следећим столећима, иако друштвене прилике нису увек биле једнако наклоњене испољавању народне побожности и благочешћа. Скромна црквица над гробом мученика преживела је турско време, но, у Краљевини Југославији (однарођена и пагубним злодухом европејства задојена) државна управа донела је одлуку да на пољу где се налазила црквица Светог Григорија Пећког сагради Пољопривредни институт! Намера је спроведена у дело, те се трошна црквица са гробом Светог Григорија обрела у непосредној близини зграде Института – непримерено стешњена.

Обезбожена бирократија није се на овоме зауставила – директор Института, инжињер из Ораховца, одлучио је да сруши црквицу јер му је сметала за огледна добра. Свети Григорије му се јави у сну и затражи од њега своју порушену кућу „да му сагради”. Још му рече: „Ти си срушио моју кућу и ја ћу твоју”. О томе Пећанка Момира Михајловић (рођена 1930. године, упокојила се 2019. године) сведочи: „Одмах по рушењу црквице директору се у сну јавио Светитељ, препоречио га за оскрвњење његове капеле и наговестио долазак несреће у кућу директора за предстојећи празник – Васкрс. Убрзо се директоров десетогодишњи син разболео. Одве-

ден је на лечење у Београд и у болници се упокојио. Његово тело донето је у родитељски дом на сам дан Васкрса.”

После рушења цркве раскопан је и гроб Светога. Пећанац Бошко Газикаловић (рођен 1900, упокојио се 1982. године) сећао се да му је један Рус избеглица по имену Павле испричао како је њега и друге раднике тадашњи управник економије Пољопривредног института присилио да отворе гроб.

У гробу није нађено ништа друго сем једног глиненог суда. Када су га разбили, појавила се свежа сукрвица. Сазнавши за овај догађај, стари прота Спаса Поповић (родом из Велеса, у Пећи живео и служиовао од 1892. до 1933. године када се упокојио), поведе истрагу и „пошаље знак (тј. тај суд са сукрвицом) Патријарху”. „Духовна власт” пак предузме потребно код Министарства за пољопривреду. Министарство издаде наредбу да се направи нови параклис, и то од тврдога материјала (цигла, цреп, двокрилна врата и бетонска гробница; све укупно коштало је 7000 тадашњих динара).

По једном другом казивању старијих Срба Пећанаца, приликом отварања гроба Светог мученика на дубини од три метра нађене су његове мошти (кости) и усирена крв, која је изгледала као да је јуче проливена. Верује се да су мошти однете у Пећку патријаршију да се чувају са још много других светих моштију незнатих подвижника благочешћа чија су имена само Господу позната.

На гробу су се веома често дешавала исцељења. Тако, по причању Пећанке Драге Радоичић (рођена 1928, упокојила се 2016. године), Светом Григорију се треба молити за све, а нарочито код деце која имају проблема са говором и која не могу да ходају. Ову њену тврдњу потврђује чудесно исцељење једне девојчице тридесетих година прошлог века која је до своје шесте године била одузетих ногу. Након мај-

чине усрдне молитве Светом мученику Григорију девојчица је стала на ноге, и три пута обишла гроб. Обичај је, наиме, био да се са болесником (или болесник сам) трикратно, у име Пресвете Тројице, обиђе гроб Светога, да се гроб окади и упале свеће на њему. Овај догађај исцељење парализоване девојчице описала је непосредно пред своју смрт њена мајка – Пећанка Милена Бадовић (упокојила се 2018). По њеном сећању ово чудо догодило се између 1933. и 1935. године.

Богомоља је преживела и фашистичку окупацију за време II светског рата. Милена Бадовић се сећала да су Немци и Италијани знали за ову светињу и премда су у њој једно време чували оружје, нису је срушили зато што је била богомоља. Пећанка Митра Мијатовић (рођена 1934. године – данас живи у Пећкој патријаршији) сећа се да ју је као девојчицу баш за време II светског рата мајка често водила у ову капелу „у којој је био гроб“. Са породицом Митра је из Пећи избегла 1945. године а када се неколико година касније, када је већ била успостављена нова власт, вратила да настави школовање, капела више није постојала. Ипак, мајка јој је заповедила да кад год може пође на место на коме је капела била и запали свеће. Ту су над гробом Светога временом изникли јорговани. Митра и данас памти њихов опојни мирис. „Често су покушавали да искрче ове јорговане, али су они поново ницали“ – каже.

Капела је по други пут срушена 1952/3. године. Када је те године директор Института Петар Дрезгић отпутовао у Америку на специјализацију, агрономи се договорише да без његовог одобрења сруше богомољу. Једноме багеристи било је речено да приђе машином и да ишчупа параклис из темеља. Пошто му то никако није полазило за руком, заменик директора К. Р. нареди радницима Института, међу којима се налазио и Бошко Газикаловић, да се лате алата и започну рушење. Бошко и радници одбију његово наре-

ђење. На то агрономи позову присутне Цигане, који су се привучени призором били окупили, да они започну рушење. Међутим и Цигани одбију да учествују у овом злоделу – због страха Божјега! Јер и они су поштовали свети гроб и на њему се исцељивали.

Напоследку, сами агрономи латише се посла рушења. Најпре су скинули цреп са параклиса, а затим навалили крамповима на зидове. Први је замахнуо агроном Д. Б. Он је убрзо умро, у 52. години живота. Два службеника која су такође учествовала у рушењу, бише осакаћени. У групи рушилаца налазили су се још књиговођа Р. С. из Лукавца и наставник М. О. Овај други је завршио на клиници за душевно оболеле. Због свега тога радови су били обустављени све док на крају нису довели, однекуд са стране, чету робијаша који нису знали шта треба да раде. Ови су врло брзо разидали стару, трошну грађевину.

Ипак, све до седамдесетих година прошлог века верници су одлазили на ово место, нарочито петком и уторком, и молили се Светоме. Временом и услед политичких (не)прилика овај обичај је ишчезао, али је међу пећким Србима остало снажно сећање на Светог мученика Христовог Григорија.

Иначе, простор око параклиса звао се Глигоријево, и био је претворен у цветни парк. Педесетих година прошлог века (а после рушења цркве) зграда бивше Пољопривредне школе претворена је у стамбену зграду. Према сећању некадашњих станара ове зграде, Марка Поповића (упокојио се 1993. године) и Данице Гончаров (упокојила се такође 1993. године), место на коме се налазила богомоља и гроб Светог Григорија данас је усред повртњака и по њему се сеје поврће. Разлог је вероватно у томе што је у сећању данашњих житеља овог краја, претежно муслимана, записано једно друго место као свето – непосредно уз поменути повртњак нала-

зи се мала утрина коју они засипају новчићима, верујући да је ту сахрањен азрети [свeтuи] Алија, муслимански светац и чудотворац. У ствари, то они поштују Светог Григорија, сахрањеног нешто ниже.

Муслимани су наставили да поштују „свето место“ молећи се на њему и по вери примајући, а православни су у својој занесености комунизмом о Светом Григорију били заћутали. О томе данас сведочи и Пећанка Данијела Милошевић, која од рата 1999. године живи у Крагујевцу: „Као дете расла сам у згради Биотехничког института у Пећи. Недалеко од зграде у којој сам живела, играјући се у дво-ришту, гледала сам жене муслиманске вероисповести које сваке ноћи долазе на гроб и моле се, пале свеће и остављају прилог (новац). Ми православни такође смо мислили да је то место турско турбе.“

Да није ријеч о муслиманском гробу већ да је ту била православна светиња – гроб Светог преподобномученика Григорија и над гробом црква њему посвећена, Данијела је сазнала у мају 2018. године пратећи извештаје са заседања Светог Архијерејског Сабора СПЦ на коме је Свети Григорије канонизован као свештеномученик. Тада је одлучила да исприча своју причу о исцељењу које јој се на том месту догодило када је имала 14 година. „Године 1980. или 1981. појавиле су ми се на шакама и по свим прстима брадавице. Била сам тужна, лечила сам их, али боље није било.“ Гледајући муслиманке како се свакодневно моле на поменутом гробном месту одлучила је да и сама покуша – „Једног праскозорја одем ја на то место. Роса је била. Чучнем и почнем да се молим Богу. Три пута са обе стране протрљам шаке и вратим се у стан. Након два-три дана мени ни једне брадавице није било на рукама. Кажем мојој, сада већ покојној мами, шта сам урадила, а она се само прекрстила и рекла: 'Помози, Боже'. Водила ме је Божја рука – у то сам била и

тада а и сада сам удеђена. Свети Григорије Пећки ми је помогао, слава му.“

Чиста жртва Светог Григорија донела је обилан плод у славу Божију, чиме се једино и може објаснити чињеница да се помен на овај дивни и миомирисни цвет из рајске баште Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа није изгубио упркос вековима који нас деле од његовог мученичког страдања, и упркос томе што су његов гроб и црква одавно уништени.

Дана 29. априла 2018. године Високопреосвећени Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Преосвећени Епископи крушевачки Давид и диоклијски Кирило су служили молебан Светом преподобномученику Григорију Пећком на месту на коме је некада био његов гроб и црква – званом Глигоријево. Учествовали су и надлежни парох пећки, отац Никола Станић, монахиње Пећке патријаршије и верници Драго и Ранко Бакић. По завршетку молебана прочитано је житије овог Светог Божијег угодника.

МЕСЕЦА ЈАНУАРА У 25. ДАН
СПОМЕН СЛАВНО
ПРЕПОДОБНОМУЧЕНИКА
ГРИГОРИЈА ПЕЋКОГ

НА ВЕЧЕРЊОЈ

На Господе, тебе призвах... **стихире на**
6, глас 1.

О, новог зблтија и благочешћа победе, целомудрија царовања и ка врлини хитања! Јосиф некад Египћанки одолевши, управитељ над благом се показа; Григорије Нови Агарјанку презревши, трезвенник над душом се заблеста, порековавши као Крститељ кад Продијаду изобличи и за Господа пострада. Међу праведнике прибројаног на небесима Григорија у весељу духовном прослаavimo. **[двапут]**

О, дивног твог подвига, богонзабрани мучениче! Обрезање срца вером у Христа тајинствено сатвори и у живот Исусов се одену, а кад се насиле на тобом изврши, зловерје помрачених и пакост неразумних неустрашиво ти погази, хаљине агарјанске свукавши и Христа као једину жељу душе своје преусрдно објавивши. За Њега пострадавши, моли Га за све нас. [двапут]

О, миомирисне твоје жртве, богоблажени мучениче! Као принос угодан и савршен, скупоцен и прензабран, с љубављу Христу принесе свештени живот свој као вечност своју га ценећи. Узнишавши, стога, лако у храм нерукотворен, у светињу небеску, с љубављу Христу приносећи жељу душе своје, молитве и песме наше узнеси. [двапут]

Слава... глас 2: Весела дан и празник светли, мученика прензврног спомен благознаменити, о, верни, прославимо, Христа Бога славећи као блажени цњл подвига његових, и светоме молбе принесимо: Грн-

гори је преподобни, молитвама својим пред Господом мирне дане Цркви подарн, отаџбини својој благодатање, расејаним овцама утор сабрање, деци Божјој светло радовање и душама нашим велику милост.

И сада, глас исти, догматик: Ђенка закона прође, када благодат дође; као што купина не сагореваше, запаљена, тако си као Дјева родила и Дјева си остала. Уместо стуба огњенога – Сунце правде засија; уместо Мојсија – Христос, Спасење душа наших.

Пармије.

Ѓтихире са стиховима, глас 2.

Када те Господар свих призва веру која дејствоваше у теби пред Агарјанима да објавиш, тада ти, као Исусов следбеник, на сиље мухамеданско претрпевши, ревношћу великом се разгоре. За име Христово пострадавши, Њега моли за своје прослабљаче.

Стих: Часна је пред Господом смрт пре-
подобних Његових.

Ревнујући за свога Спаситеља, претње
смртне се ниси уплашио, животу мрачном
се ниси приклонно, већ тврдо стојећи на
стени вере и смелошћу с висине осмељен,
заједничар Христовог живота си постао;
Њега моли за своје прослављаче.

Стих: Блажен је човек који се боји Го-
спода, у заповестима Његовим напредо-
ваће веома.

Мошћи твоје свечасне и многосвештене,
подвижнице Христов преславни, исцељења
велика сатворише, благодат твог мучени-
штва знаменујући, и на дивљење неверне
подстичући и слободу, Григорије, показују-
ћи да се молиш за своје прослављаче.

Глава... глас 8: Монаха петких сабор као
светило вере поштује те, Григорије све-
тан, јер стазом твојом идући, ка правом
циљу се креће; блажен си јер си страдање

претрпео и демонску силу пограмно; слободу имајући пред Христом, мир измоли душама нашим.

И сада... богородичен, глас исти: НЕНЕКЕСНА ДЈЕВО, која си Бога у телу неизрециво зачала, Мати Бога вишњега, молбе својих слугу прими, Свенопорочна, свима дарујући опроштај грехова и, мољења наша сада примајући, моли да се спасу душе наше.

Тропар, глас 1. [састав јрм. Јустина Пећанца]

У чистоти душе и тела си пожинео поставши сличан анђелу, прелестима овога света несаблажњен, постом, бдењем и молитвом крепио си се, Григорије славни, и за Христа Бога живот свој храбро си положио, зато те величамо и Подвигоположнику кличемо: слава Ти, Господе, који прослављаш верне слуге своје.

Слава. И сада... БОГОРОДИЧЕН, ГЛАС НЕГНИ
или празника.

Док Гаврило говорише теби, Дјево: „Радуй се!“, на његов глас се оваплоћаваше
Владика свих у теби, светом кивоту, као
што рече праведни Давид. Показала си се
шира од небеса поневши Саздаатеља своје-
га. Слава Њему који се усли у тебе; слава
Њему пронашлом из тебе; слава Њему
који нас ослободи рађањем твојим.

НА ЈУТАРЊОЈ

На Бог је Господ... тропар Светоме два-
пут. Слава. И сада... богородичен, глас чети.

Седален после првог читања, глас 1.

Небеса те с радошћу прихватаху и вер-
ни се с трепетом дивљаху када немења и
болне ударце примаше, преподобномучени-
че; ризу анђелоподобну не раздера ни онда
када те смрт умољаваше. Зато ти, са-
жителу анђела, вапијемо: Радуй се, славни,
Григорије Нови.

Слава. И сада... богородичен, глас чети:

Небо се с љубављу веселило и земља се
са трепетом дивљала када пречисти глас
до тебе дође, Богородице, јер заједничко
славање обома засија када бестелесни радост
теби принесе. Зато ти са анђелом вапије-
мо: Радуй се, Чиста, Божје станиште.

Бедален после другог читања, глас 4.

Развеселимо се, верни, духовно, због новонасталог спомена мученика, сабрање свештено начинимо и с љубављу се поклонимо месту где почиваху мошћи његове. Молитвама и песмама славећи, душама корист да стекнемо, светлих благослова да се удостојимо, којих је Григорије неисцрпна ризница.

Глава. И сада... богородичен, глас исти:
Божанствена скинија Догоса си била, једина пречиста Мати Дјево, чистотом си анђеле превазишла; више од свих мене, који сам прах био, упрљаног многобројним сагрешенима, очисти божанственом водом својих молитви дајући ми, Чиста, велику милост.

Канони Октоиха на 8 и светога на 6, глас 1.

Акростих: Григорија мученика слаavimo.

Песма 1.

Ирмос: Похвалу боговидац Мојсије...

Григорија мученика да прослаavimo, на ко-
сам страстима помрачен и гордошћу гад-
ном обузет, умеће ми даруј, Благои Боже.

Радостју си срце испунио и Господу си
се посветио у свети збор монашки ступи-
вши, обитељи својој подвижника сијајући.

Истински богоугодник био си, тела по-
крете си укротно сталним трезвењем ума,
блажени, радујући се, испуњен благодаћу.

Богородичен: Часнија од све творевине,
Дјево, и узвишенија од анђелских чинова,
показала си се, свеблагодатна, јер си Творца
свих као дете родила.

Ватакасија по Уставу.

Песма 3.

Григорије преподобномучениче, благодати светле причасник био си; устима си Исуса призивао и целим животом Га исповедао.

О вере твоје, свети, преврне: похитао си да се на делу, као злато у огњу, опробаш и уготовљен, сазрео, Господу представиш.

Радоваше ти се светло небо док си част мученика примао, подвиге монаховања венчавајући, као угодник Божји у обома.

Богородичен: Храме Владара свих бића, Христа, и палато Цара васељене прекрасна, за слуге своје ништавне се заузни и насељење са праведнима нам даруј.

Седален, глас 4.

Од младости се Богу посветивши, подвижника украс наблиставији и Духа ста ниште био си, славни, монахујући Богу си угодно. Њега моли за спасење оних који ти спомен радосно певају.

Слава. И сада, Богородичен, глас нести:
Тебе велнчамо, Богородице, вапијучи: ти си
једина благословена; из тебе се неизрециво
роди Христос Бог наш; радуј се, Живота
нашег Матри препрослављена.

Песма 4.

Испуњавајући речено у Писму, да ће
слуге Христове бити гоњене, веру непо-
колебиву си показао и непостидан исход
си задобио.

Јавно, пред људима, заслужио си, чистоте
душевне и телесне најчистији узор си по-
стао сијајући дивним анђелоподобијем.

Анђелима Божјим чистота блиска
душу и тело ти је украсила; искушењу
злом не подлежавши, достојанство мона-
шко си сачувао.

Богородичен: Стуб стамен и стена не-
оборива слугама својим се показујеш; уз-
дајући се у тебе, Богородице, искушења
крепико побеђујемо.

Песма 5.

Мучениче, ногама си корачао ка испу-
њењу заповести Божјих; достигавши до
храброг мучеништва, главу противника
си згазео.

Упутивши се, подвижнице, манастир-
ским потребама да послужиш, смирено и
послушно, блажене, целомудрија ризницу
си показао.

Чувена је лепота твоја била, чистоте
прекрасни украсу, њом си се по подобију
успињао док славу Христову ниси достигао.

Богородичен: Буром сагрешења многих
потопљеног, на обалу благостања изведи
ме руку ми помоћи дајући, јер си изба-
вљењу света послужила.

Песма 6.

Ванђеље божанствено у срце као бого-
носац си усадио; плодове врлина Христу си
принео заједно са алавастром крви своје.

Некоља због Речи када дође посејано семе се распознаје; због Речи си, мучениче, пострадао, многе плодове у своје време доносећи.

Исповедно си Га пред људима да те призна пред анђелима небеским; Он те је са мученицима наставио и Њему се поклањао као Цару и Богу.

Богородичен: **Штит** незаменљив јеси, Мати славна, и оружје непобедиво и моћно, које духовне противнике поражава и силу православља показује.

Кондак, глас 4.

Ризу монашку достојно носећи, огрточем пурпурним си је заоденуо, благочешћем изврним си засијао и исцељења многа чудесно сатворио. Зато те поштујемо и певамо ти, **Цркве** Христове украсу, Григорије.

Ико: Добру битку си извојевао, трику си завршио, очекивано вером достигао, испуњење наде примио, венац неувењив добио и почаст победе понео, у насељима рајским сада се веселиш и светковину ову благосиљаш као преподобномученик нови, Цркве Христове украсу, Григорије.

Синаксар: Месеца јануара у 25. дан спомен славимо преподобномученика Григорија Петког.

Данас слављени богоугодник живљаше у 17/18. столећу и беше сабрат најсветије лавре Петке. Остаде незнано да ли он имаше свештени чин, али богатство његове врлине беше добро знано и још већма засија када дође час његов да објави име Гина Божјег Господа Христа пред неверним Агарјанима. Када он пође манастирским послом у Петк догоди се да се нека млада Агарјанка, кћи неког старешине, обузе похотном жељом за њим. Видећи то њен отац, и желећи удовољити чежњи своје кћери, додају-

ѣи безакоње на безакоње, устроји отми-
цу овог светог подвижника Христовог и
изврши над њим мухамеданско насиље. А
преподобни Григорије, подвигу монашком
подвиг страдања за име Христово прила-
жуѣи, јавно изобличи мухамеданско зло-
верје, сведуши исповеди хришћанско пра-
воверје и скиде агарјанске хаљине. Када то
видеше Агарјани, навалише на служитеља
Христовог Григорија и почеше га немилосрд-
но тучи. Узносећи Господу на принос себе
сама, мученик проживљаваше реч Христо-
ву: „Бвакога ко призна мене пред људима,
признаће Отац мој који је на небесима“. Страдања светог преподобномученика бише
окончана тако што му распорише стомак
и он душом узиде у горњи Јерусалим, који
је отаџбина свих нас. Божествене мошти
његове верни тајно сахранише и над гробом
његовим подигоше цркву у коју на покло-
њење и молитву долажаху и хришћани и
муслиманни. Чудеса која су се збивала над
гробом његовим утврдила су поштовање

његово, и спомен Светог Григорија Новог би придодат спомену Светог оца нашег и учитеља Григорија Богослова. Гроб Светог Григорија беше оскрнављен 1929. године од безбожног управитеља, који се потом, кажњен од стране Господа за безакоње, показао и обновно свето место. Мошти подвижника мученика бише подигнуте из гроба и пренете на незнано место.

Његовим светим молитвама, Христе Боже наш, помилуј нас. **А**мин.

Песма 7.

Врепко си се старешини успротивио кад је срамно наређење издао на веру божанствену да похвалиш, великоменица похвало Печни.

Анђели су с трепетом приступили и Исус те је вером испунио, страшним мучкама храбро да одолиш и сведочанство вере свима да објавиш.

Свирепо су те звери нападе желећи да те као јагње растргну; но, убијајући те,

нису те умртвнле јер си Живот и поста-
ни задобно.

Богородичен: Таму дубоку и помрачну
страсну молитвама својим од нас загађај
јер ти се, Благодатна, молимо и као Мај-
ку Божју те призивамо.

Песма 8.

Лукавство смрти Живот је порадио,
очовечени Син Божји, Победник; мученик
се, зато, од смрти не уштеже добровољно
се Христу предаје.

Анђелске чинове и светих хорова угле-
дао си, славни, радујући се; с њима зајед-
но помени, заступни прослављаче своје које
си сабрао.

Велику благодат, истину, молитве
твоје пред Исусом вернима и невернима по-
казаше; радуј се, украсу града Пећи.

Богородичен: Нови Адам је благоизво-
лео да нас обнови од тебе тело примивши;

Њега сада ујердно моли, Дјево, да нам милостив буде, Пречиста.

Песма 9.

Изливајући гробница твоја чудеса, као река богата водама, на дивљење сабор богољубиви подстаче; који те хвали, многострадалниче.

Моли се за нас који ти певамо, мучениче богомудри Григорије, греховну напаст одгонећи и светлост благодати пружајући.

О петки светлиниче неугасиви, часним монаховањем и мучеништвом од Господа двојакo прослављени, просветли и освети појце своје који ти песму ову окончавају.

Богородичен: Молитвама Мајке своје, Христe, слуге своје од прљавштине очисти, сагрешења опростиј нам дарујући, јер под чудесни њен покров прибегосмо.

СВЕТИЛЕН, ГЛАС 2.

Молитвом и подвигом, преподобни, срце своје за Господа си припремао, верност Њему жртвом си потврдно, у мучеништву свом се радујући као светлоносни мученици некада. С њима се моли за све нас.

ГЛАВА. И сада... БОГОРОДНЕН, ГЛАС ПЕТИ:
После Бога на тебе наду нашу, Пречиста, полажемо, ми који се у Христа, из тебе пронашли, крстимо; твојим молбама пред Њим, у светлости Божјој све нас до краја сачувај.

НА ХВАЛИТЕ... СТИХИРЕ ПОДОБНЕ НА 4, ГЛАС 8.

Преплажени мучениче, ништа световно и сујетно срце твоје не дотаче, нићи видљиво или невидљиво жељу твоју не колеба; силом крста победу си стекао и до Христа успешно стигао. Њега моли за душе наше. [ДВАПУТ]

Преблажени мучениче, добродетељи сваке
био си правило, подвижницима узор очн-
гледни, збора монашкога украшење и Па-
тријаршије драгуљ непроцењиви; анђелима
си порекновао и Христу преславно угодно.
Њега моли за душе наше.

Преблажени мучениче, до чисте светло-
сти си доспео, до сјаја обожења вечнога, све
видљиво као пролазно презревши и са Хри-
стом се распевши; Њега си смерно подража-
вао и васкрсења Његовог заједничар постао.
Њега моли за душе наше.

ГЛАВА... глас исти: ГЛАВЉЕ мученика
светлог анђели на небесима прослављају и
људи на земљи певају у богознамени храм
сабрани, једним Духом покренути, кличу:
Радуй се, свештена Лавро патријаршијска,
крин из врта твога замириса; радуй се, днѣ-
на Архиепископијо пећка, бисер непроцењиви
ти стече; радуй се и кличи, Цркви, Застани
и отпразнуј, Бистрицо; јер победник вере
нови Григорије преподобни, пред лицем Го-

сподњим стоји. Његовим заступништвом
добара сионских да се удостојимо, припад-
нимо молетки.

**И сада... богородичен, глас чети: Владн-
чице, прими молитве слугу својих и изба-
ви нас од разних тескоба и жалости.**

Велико славословље.

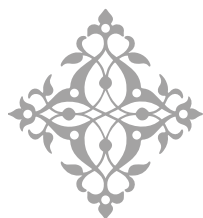
НА ЛИТУРГИЈИ

**Тропарн на блаженствима на 8 из 3. и
6. песме канона Светоме.**

Апостол: 2 Тим. зач. 291. (1, 8-18)

Јеванђеље: Мк. зач. 37. (8, 34-38; 9, 1)

Причастен: І спомен вечни.

Житије Светог мученика Василија Пекара

У XVII веку хришћани на Балкану тешко стењаху у оковима турске тираније. Довољно је било да некога оптуже да је хулио Мухамедову веру па да одмах, без суда и провере, буде убијен на најсвирепији начин. И сваки онај који би обећао да ће се потурчити а после одбио да то учини пострадао би мученички. Отмице српских жена и девојака биле су тада обична ствар.

У то тешко време живљаху у Пећи овај врлински хришћанин Василије¹. Василије беше по занату пекар, а по души истински грађанин Царства небескога. Иако још млад, Василије је био породичан човек који поштује светињу брака и у својим тридесетим годинама, као већина људи у то доба, имао је одраслу децу. Ђерка му беше изванредне лепоте. Тек што се била задевојчила и стасала за удају, запазише је неки Турци и запаливши се прљавом телесном страшћу према њеној чедној лепоти уграбише је и отеше из родитељског гнезда.

¹ Први је на култ Светог мученика Василија Пећког Пекара указао српски историчар и академик Ђорђе Сп. Радојчић, а после њега кратке записе налазимо код богослова и историчара др Леонтија Павловића („Култови лица код Срба и Македонаца“) и јрм. Димитрија Плећевића („Српски светачник“), као и код Голуба Јашовића („О именима становника села Ђушке код Пећи у северној Метохији“).

Свети Василије, као човек дубоко утврђен у вери пратачкој не хте се помирити са насиљем нити са мишљу да му ћерка постане мухамеданка, те појури за Турцима и стаде се са њима отимати за своје чедо. Но Турци, којих не беше мало, савладаше Василија и стадоше га тући и приморавати да и он прими мухамеданску веру или ће га погубити. Страдалац Христов Василије никако не пристајаше на вероодступништво и радије жељаше да изгуби главу него своју да погуби душу. У тој и таквој борби, видећи га непоколебљивог, разјарени Турци оштрим ножем – јагањем распорише Светог Василија тако да му се сва утроба просу. Ово се догодило на излазу из Пећи према Дечанима, на месту званом Раушићка трешња. Смртно рањеног, ту га оставише да умре. Но, Свети мученик успе да се довуче до оближњег села Ћушка (у близини данашње железничке станице у Пећи) и ту оконча свој оновремени земни живот заменивши га вечним животом у Царству небеском; јер пред Господом ни једна жртва није узалудна, нити Господ заборавља оне који су Му верни, већ вазда чини по речи својој: „Сваког који призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим који је на небесима“.

А за сведочанство да је примио жртву Светог Василија у небесни свој жртвеник поче Господ ускоро да га прославља и пред људима. Наиме, Срби из села Ћушка чесно погребаше Светог Василија на оном месту на ком га нађоше и упалише му кандило на гробу. Осећајући дубоко поштовање према његовој одважности у одбрани вере Христове, уједно и дивећи му се што није као многи од њих погнуо главу или устукнуо пред опасношћу, почеше, у почетку стидљиво и тајно а касније све одважније, обилазити његов гроб и молити његово заступништво пред Господом.

И добијаху они брзу помоћ у невољама и исцељења у болестима. Зато му озидаше гроб, али без натписа, и у њему

издубише „неугасиво“ кандило. Касније му над гробом подигоше цркву око које је, по народном предању, никао мали манастир (највероватније метох Пећке патријаршије). Манастир је страдао од Турака, а црква је срушена. Но и после рушења цркве народ није престајао притицати гробу Светог и прослављати га. Остаци цркве и конака били су видљиви а гроб очуван све до рата 1999. године.

По народном предању и обичајима Срба из Пећи и околине, на гроб Светог Василија се највише одлазило уторком и петком, а најпосећенији је био на дан Светог Василија Великог, када се и месно прослављао (слично Светом свештенумученику Григорију Пећком, који се прослављао на дан Светог Григорија Богослова). Ранко Бакић из села Љевоше изнад Пећке патријаршије сећа се да су на тај дан њихове мајке одлазиле у цркву Св. Василија Пећког носећи хлебчиће зване симите намазане кајмаком у знак сећања на њега као пекара.

Крајем XVII века, након Велике сеобе Срба под Арсенијем III Чарнојевићем дошло је до значајних промена у саставу становништва тога краја. Већина српског живља напустила је своја огњишта. У селу Ћушка остало је свега неколико православних кућа, а у XVIII веку село населише Срби из Црне Горе и Македоније. И премда су староседеоци повест о мучеништву Светог Василија и чудесима која су бивала на његовом гробу пренели својим новим комшијама, досељеницима из Црне Горе био је много познатији култ Светог Василија Острошког Чудотворца, те временом почеше мешати ова два велика Христова угодника. Тако се у народу почело причати да је на месту на коме је гроб Светог мученика Василија „канула крв Светог Василија Остро-

шког када је био рањен“. По другима је ту сахрањена рука Светог Василија Острошког: „Та рука је светитељу отпала, према казивањима мештана села Ћушка, у тренутку када је посветивши се узлетео на небеса“ (*Голуб Јашовић: „О именима села Ћушке код Пећи у северној Метихији“*). Остало је такођер запамћено да је Свети Василије Острошки, када је ишао у Пећку патријаршију, где је примио епископски чин, боравио у конаку Пећке патријаршије који је постојао на овом месту поред цркvice и гроба Светог Василија Пекара а чији се остаци и данас виде. И премда се прослављање Светог Василија Пекара све чешће везивало за дан када се слави Свети Василије Острошки, код староседелаца пећког краја и њихових потомака сачувало се живо сећање на овог Светог мученика Христовог.

Непосредно поред гроба Светог Василија Пекара налазио се и један „турски гроб“ у коме је по предању сахрањен Василијев слуга, који му је остао веран и који је после мученичке кончине свога господара одржавао његов гроб. Током времена почели су и Турци и Шиптари да долазе на гроб Светога. По сведочењу две муслиманке из Пећи – Сабрије Салих и неке Емине које су крајем педесетих и почетком шездесетих година прошлога века одржавале гроб – (*њихова сведочења је 1959. године записao Леонидије Павловић*) саборовало се овде и на Светог Илију који је „до подне Илија, а од подне Алија“. Повремено су Турци а касније и Шиптари својатали гроб Светог Василија, а било је и покушаја, али безуспешних, да се гроб слуге Турчина прогласи светим местом.

Народ је често на гроб долазио у великим групама, кадио га и палио свеће и саборно се молио. Болеснике су водили у трикратни опход – литу око гроба Светога. На гробу је увек горело кандило израђено у виду пространог удубљења које је могло да прими до пола литре уља. Особи-

то су светињу посећивали ђаци и доносили књиге да би их Свети благословио и измолио за њих дар учења.

По речима Бранке Мреновић (рођене 1949. у Пећи), њу и њену браћу и сестре будила би рано њихова покојна мајка Цвета Јанићијевић (рођена 1929, а упокојила се 1998. године у Пећи), терала их да се свечано обуку, и онда су заједнички одлазили до гроба Светог Василија, који је био удаљен пет-шест километара од њихове куће. Тамо би окадили гроб, палили свеће и помазали би се уљем из кандила. Ту би се помолили свако за своју потребу и по Бранкиним речима, молитва је увек бивала услышена. Онда би сви до ручковали у непосредној близини, а после ове од Светитеља благословене трпезе враћали би се кући – духовно и телесно укрепљени. Када би напуштали ово свето место зора је тек свитала.

Драгица Поповић је од своје младости па све до бомбардовања 1999. године често посећивала гроб Светог мученика Василија Пећког и молила му се у свакој животној невољи. Помоћ Светога, како каже, није изостајала, а када би се враћала са његовог гроба увек је осећала олакшање и спокој.

Њена другарица, Милка Ђукић, са којом је често одлазила на гроб Светог Василија, шездесетих година прошлог века осведочила се на свом личном примеру колико је Свети Василије брз да помогне. Наиме, након неколико година брака дошло је до развода, а њен бивши муж отишао је на рад у иностранство. Милка је затражила помоћ код Светог Василија – молила је да јој се муж врати и да не остане самохрана мајка са два сина. Након само три месеца муж се заиста вратио кући, а њихов обновљен брак Господ је крунисао рођењем још једног детета – после два сина подарио им је ћеркицу. И данас Милка благодари Светом мученику Василију – брзом помоћнику у невољама.

Једном је Драгица Поповић (60-тих година прошлог века) код гроба Светог Василија затекла млади брачни пар из Босне. Дошли су на гроб да дарују златни ланчић у знак захвалности. У браку су били четири године и пошто нису могли да имају децу молили су се Светом Василију и добили су сина.

По сведочењу монахиње Ефимије (Марковић), родом из села Накла (у близини Пећи), жене из њеног села и околине обичавале су да иду код Светог Василија на младу недељу и на млади петак. Неки би опет наменили девет четвртака за редом и молили се за војнике и своје ближње који су у војсци и сви би се они живи и здрави враћали својим кућама. Често су заједно са Србима и Шиптари из Накла одлазили јутром на гроб Светог.

Добрила Поповић из Накла као дете је имала свакодневне јаке главобоље. Мајка ју је повела у Ћушку на гроб Светог Василија и ту је помазала уљем из кандила. Главобоља је престала и од тада је више никад није заболела глава. Сада Добрила живи у Крагујевцу, има 60 година.

Житељи Накла знали су да дете које не би на време проходило носе код Светог Василија. Три пута би са њим опходили гроб и дете би одмах проходило. Познато је неколико таквих случајева.

Радмили Марковић (рођена 1938. у селу Љешане код Пећи) се 1970. године често у сну јављала њена покојна комшиница муслиманка (Зика) и тражила од ње помоћ. Радмила је дуго размишљала како да јој помогне. На крају је одлучила да оде на гроб Светог Василија. Ту се помолила за своју комшиницу и више је није сањала.

Син Милоша Чукића из Главичице (село у близини Пећи) боловао је од дечије парализе. Како ту медицина није могла много помоћи, Милош је одвео сина код Светог Василија Пећког и дете је потпуно оздравило.

Надежда Милићевић (рођена 1921. године у Пећи, упокојила се 2018. године) сећала се да је њена другарица Тодорка Филиповић проблем са сином јединцем који никако да се ожени решила на следећи начин: Почне Тодорка јутром рано да одлази код Светог Василија и усрдно да му се моли за посредништво и помоћ. Тако учини три јутра за редом, а кад би четврто јутро син јој дође са молбом да пођу у кућу Кадића и испросе му Мицу Кадић за жену. Мајка се силно обрадова и продужи да одлази код Светог Василија да му благодари. И данас су у кући Филиповића захвални Богу и Светом Василију јер им се из брака склопљеног његовим благословом и данас рађају наследници.

Митра Мијатовић (рођена 1934. године у оближњем селу Витомирица – данас живи у Пећкој патријаршији) сећа се да се говорило: „Ако те ухвати дремеж код Светог Василија, бићеш исцељен“. То се управо и догодило унуку Милунке Лазовић (рођена 1930. и све до своје смрти 2018. године живела у Пећи) када га је почетком деведесетих година прошлог века повела на гроб Светог Василија због тога што је често плакао. Кад су по обичају трикратно обишли гроб, после трећег круга унук је заспао. Ту се нашао један Шиптар који јој је рекао: „Добро је што ти је заспао, биће добро...“ И заиста, после тога децак више није плакао.

Мирјана Тодоровић, Пећанка која од 1999. године живи у Београду, редовно је одлазила на гроб Светога и молила му се за сваку потребу. Једном је и сама доживела исцељење. На нози јој се појавило мало удубљење и веома јаки болови на том месту. Није ишла код лекара већ је одмах отишла код Светог Василија и три пута обишла гроб молећи се. После сваког обиласка намазала би болно место уљем из кандила. Болови су престали, а ускоро се и удубљење на нози повукло. Она се још сећа да је обичај био да се на гроб носи храна и да се ту свечарски обедује.

Викторија Стањевић, Блаженка Чукић и Радмила Шуговић такође се сећају својих одлазака на гроб Светог Василија, а Љубица Милатовић памти да је на гроб новомученика Василија ишао и народ српски и шиптарски и да су људи често доносили понеку личну ствар да се на гробу освешта.

Средином осамдесетих година прошлога века примећују се напори Шиптара да Србима онемогуће приступ светињи. Монахиња Ефимија се сећа да је 1985. године гроб Светог Василија био ограђен тарабом, те да тада није могло да му се приђе – „само смо га гледали из аутобуса заграђеног кад бисмо се враћали из школе кући.“

Ова „забрана“ трајала је само неко време, али су и за сво то време многе Пећанке одлазиле на гроб, све до 1999. године када су га, по казивању Бранке Мреновић, Шиптари поново оградиле. Мирјана Тодоровић, која је радила у близини и готово свакодневно пролазила туда, сећа се да је тада изнад оба гроба почела да ниче грађевина за коју се понадала да би могла бити црква. Пре него што је са породицом избегла из Пећи у јуну месецу 1999. године видела је да је грађевина скоро завршена – гробови су били ограђени зидом и покривени кровом, недостајали су само прозори и врата.

Шта се заправо дешавало на гробу и са гробом Светог Василија тих последњих година пред рат можда најбоље казује прича двеју пријатељица из Пећи – Српкиње Драгице Поповић и Шиптарке Шарибане Плунци – које су често заједно одлазиле на гроб овог пећког Светог да се тамо помоле, свака на свој начин. Шарибана је често ишла и у пећку Митрополију – да се моли и пали свеће.

Једном приликом, 1998. године наишле су на гроб Светог Василија „испреметан по шиптарски“ (што значи да су на гроб положили дуги камен какав стоји на шиптарским гробовима, а са стране су натрпали земљу како би гроб ли-

чио на хумку – као да је неко недавно сахрањен) и на гробу постављено турбе. Шарибана упита на шиптарском чувара гроба зашто је то урадио. Он јој одговори: „Наши су наредили.“ (Мисли се на УЧК-терористе.) Дошао је, каже, један човек да га извести шта и како треба да уради. Оне се помолише и одоше. После неколико дана пођоше њих две поново на гроб Светог Василија. Кад, гле чуда, све враћено у првобитно стање. Шарибана опет упита чувара шта се догодило. Он одговори: „Не може се Богу наређивати. Дошао је тај човек поново да ми каже да вратим све како је било – јер мучио се ноћу и није могао да спава.“

Након 1999. године на овом светом месту је направљено муслиманско турбе. Изнад гробова су постављени препознатљиви дрвени кивоти у чијем врху је стуб са чалмом, а кивоти су по турском обичају прекривени везеним пешкирима, а камена плоча на гробу Светог Василија је префарбана зеленом масном бојом. Метална врата су закључана, прозори затворени али муслимани долазе и пале парафинске свеће на лиму са спољне стране прозора. О месту брине један муслиман – пекар.

Дана 29. априла 2018. године Високопреосвећени Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Преосвећени Епископи крушевачки Давид и диоклијски Кирило су служили Молебан Светом мученику Василију Пекару на његовом гробу. Учествовали су и надлежни парох пећки, отац Никола Станић, монахиње Пећке патријаршије и верници Драго и Ранко Бакић. По завршетку молебана прочитано је житије овог Светог Божијег угодника.

МЕСЕЦА АПРИЛА У 29. ДАН СПОМЕН СЛАВНО СВЕТОГ МУЧЕНИКА ВАСИЛИЈА ПЕЋКОГ

НА ВЕЧЕРЊОЈ

На Господе, тебе призвах... **стихире на 6, глас 7.**

Догос Божји ученицима објављује: „Пред старешине ће вас изводити мене ради, сви ће вас мрзети због имена мога“. Он, у телу дошав, Оца свету посведочи и послушност на Крст узвиси. Следбеник његов Василије мученик име Божје исповеди пред старешинном агарјанским, страховито мучен и бијен, од вере не одступи, и Духом научен да одговори: „Христос је Бог истини-

ти“, тело смрти храбро предаде да се светло
о васкрсењу краси. [двапут]

На небеса узлете журно као птица која
се избави од замке ловачке, анђелима све-
тим се окружи и међу мученике се наста-
ни, који су крв своју за Христа излили и
Духа Божанског примили; с њима умивен
и озарен, пред престолом горњим стојећи,
мучениче часни Василије, опроштај нам из-
моли и велику милост. [двапут]

Страдање мученика верни видевши, у
тајности притекоше на место свештено, и
тело које је за Христа мучено као драго-
ценост небеску узеше и са почастима са-
хранише. Благодаћу чудеса многих, од мо-
штију твојих сатворених – као из извора
набујалог истеклих – прослави се храм над
гробом твојим. [двапут]

ГЛАВА... глас 8: У Царство Божје при-
звани, по имену царства названи, стра-
далниче свети, демонске варке си сломно,
у намери часној неколебљив остао благода-

ѣху Господњом; душѹ своју си положио и
верност своју украсио, Царства наследниче,
пријатељу светих, сине васкрсења, Василије,
моли се за душе наше.

И сада... догматик, глас исти: Цар не-
бески из човекољубља на земљи се јави
и са људима поживе, од Дјеве Чисте тело
примивши и из ње изишавши са примље-
ним; један је Син, двострук природом, али
не личношћу. Зато, Њега савршеног Бога
и савршеног Човека истинѹ проповедају-
ћи, исповедамо Христа Бога нашега; Њега
моли, Мати безневесна, да се смилује ду-
шама нашим. **Или празника...**

Пармије.

Стихире са стиховима, глас 1.

Анђелски светли чинови с висина не-
беских приносише на место страшно му-
чеништва, гледајући подвиг храбрости и

Господу своје верности мученика блаженог
Василија, који се показа украс вере.

Стих: Праведник ће као финикс процва-
ти, као кедр на Ливану ће се умножити.

О вере несаломике и благодати брзо ни-
спослање, којом си замке уништио и на
избављење ниси пристао да би васкрсење
боље задовољно; силу живота си показао, ти
који си украс вере.

Стих: Засађени у дому Господњем, у
дворима Бога нашега процветаће.

Од чистог злата скупљим, од драгог
камења драгоценијим, свештеним мошти-
ма твојим и небокрасном храму, Василије,
верни и неверни у невољи прилазећи, благо-
датну помоћ добијаху, кроз тебе који си
украс града Пећи.

Слава... глас 6: На торжество твоје сте-
кавши се, мучениче, град твој Пећ весело
ликује спомен ти свештенодолжно спрема-

јуџки: Радуј се, говоримо ти, страдалици
храбри; Радуј се, чудотворче дивно Засијали;
Радуј се, приноси новни и богонадахнути;
Радуј се, хлебе најизврснији; Радуј се, тр-
пљењем Исусу уготовљени; Радуј се, прос-
форо Христу своме узнета; Радуј се, даре
Господу савршени; Радуј се, Василије, похва-
ло метохијка.

И сада... богородичен, глас исти: Творац
и избавитељ мој, Пречиста, Христос Господ,
из твоје утробе изишавши, у мене се обу-
че и од првобитне клетке Адама ослободи.
Зато ти, Свечиста, као Божјој Мајци и
Дјеви истину капијемо неукутно: Радуј
се; анђелски певамо: Радуј се, Владичице,
посреднице и покрове и спасење душа наших.
Или празника...

**Тропар, глас 7. [састав јрм. Јустин-
на Печанца]**

**Хлеб земаљски готовећи, Хлеб небески
си искао; светлошћу Христовом се испу-**

нивши, смрти се ниси устрашио; душу
своју за ближње положивши, Царство не-
беско си задово, Василије царствоникити,
моли Христа Бога да спасе душе наше.

**И сада... богородичен, глас исти,
или празника.**

Васкрсења нашега ризнице, на тебе се
надамо, Свеопевана, од јаме и дубине гре-
хова нас изведи јер си дужнике греху спа-
сила родивши Спасење наше; ти која си пре
порођаја била дјева, и у рађању дјева и по
рађању, опет, остајеш дјева.

НА ЈУТАРЊОЈ

На Бог је Господ... тропар светоме два-
пут. Слава. И сада... богородичен, глас чети
или празника.

Седален после првог читања, глас 1.

Врата Царства ти се отворише и у дво-
ре Господње те примише када час сведочења
вере нанђе, мучениче свеблаженни; како љу-
бав твоја пред мучкама не устукну, тако
Цар у испуњењу наде твоје не одоцни. Зато
ти, Царства имењаче, вапијемо: Радуй се,
славни, Василије Новки.

Слава. И сада... богородичен, глас чети:
Небо се с љубављу весељаше и земља се
са трепетом дивљаше када пречисти глас
до тебе дође, Богородице, јер заједничко
славање обома засија када бестелесни радост
теби принесе. Зато ти са анђелом вапије-
мо: Радуй се, Чиста, Божје станиште. Или
празника...

Бедален после другог читања, глас 4.

Духовно верни прослављају спомена твога светлога приспеће; од мошћију мученика као из лечилишта и бање исцељења многа се раширише. Стога сабор српски ликује и свештенокрасни храм ти посвећује, Василије, прогонитељу напасти сваке.

Глава. И сада... богородичен, глас чети:
Божанствена скиннија Логоса си била, једина пречиста Мати Дјево, чистотом си анђеле превазишла; више од свих мене који сам прах био, упрљаног многобројним сагрешенима, очисти божанственом водом својих молитви, дајући ми, Чиста, велику милост. **Или празника...**

Ванони Октоиха или празника на 8 и светог на 6, глас 6.

Акростих: Василија мученика слаavimo.

Песма 1.

Прмос: Као по суху...

Василија мученика да прославим, на ко сам
сиромашан врлином — њом којом се врли-
на прославља, умеће ми даруј, благи Боже.

Апостолику веру и отачку на жртвеник
љубави ти прнесе саможртвеним подвигом
својим, новн међу мученицима Василије.

Снагу коју ти је Христос ниспослао и
веру која ка Господу хита, појцима сво-
јим, свети, подари, да ти свештенодо-
стојно певамо.

Богородичен: Надо народа, Богородице
Дјево, протац Јаков духовно предвиде од
тебе оваплоћенога Бога, који нас преко тебе
у живот узводи.

Катакасија по Уставу.

Песма 3.

Истине пут прешао си, свечасни, за пу-
товођу Владара свих имајући; замкама
противничким си одолео и благо своје Хри-
сту безбедно предао.

Лукавство непријатеља препознав-
ши, у борби за веру ниси посустао и све
осим Христа си презрео, крадљивца спасења
изобличивши.

Истинита светлост којом си просветљен,
у часу трепетном у теби засија, светлост
вере хришћанске узвеличавши, града Петки
похвала си постао.

Богородичен: Задивн се Данило пророк
видећи као Гору духовну тебе, Мати; Ка-
мен од тебе, Христос Господ, идолопоклон-
ство народа поруши.

Седален, глас 4.

На пут Христов крочивши, за Јагњем
Божјим си ишао, тако си и до крсног све-
дочења стигао. Демонску дрскост си пора-

ЗНО И ПРАВОСЛАВЉА СВЕТОСТ СВИМА ПОКАЗАО.
МОЛИ СЕ, СТОГА, МУЧЕНИЧЕ, ДА СЕ У ДАН ОНАЈ
КАО ДЕЦА БОЖЈА ПОКАЖЕМО.

ГЛАВА. И САДА... БОГОРОДНЕН, ГЛАС НЕГН:
ТЕБЕ ВЕЛИЧАМО, БОГОРОДИЦЕ, КАПИЈУЋИ: ТИ СИ
ЈЕДИНА БЛАГОСЛОВЕНА; ИЗ ТЕБЕ СЕ НЕРАЗРЕЦИВО
РОДИ ХРИСТОС БОГ НАШ; РАДУЈ СЕ, ЖИВОТА НА-
ШЕГА МАТИ ПРЕПРОСЛАВЉЕНА. **ИЛИ ПРАЗНИКА...**

ПЕСМА 4.

ЈАКО И СВЕСРДНО ГОСПОДА ЗАВОЛЕВШИ, РА-
ЗУМ НЕБЕСКИ ДАРОВАО ТИ ЈЕ ПО МЕРИ ЦАР-
СТВА ДА РАСУЋУЈЕШ, О ТИ, ИМЕНОМ ЦАР-
СТВА НАЗВАНИ.

АЛАХА ЗА БОГА СВОГА НИСИ ПРИЗНАО ЈЕР,
ЗАПОВЕСТИМА БОЖЈИМ НАУЧЕН ДА СУ БОГОВИ
НЕЗНАБОЖАЦА ДЕМОНИ, СВЕСВЕТУ ТРОЈИЦУ СИ
ПРАВО СЛАВНО.

МУЧЕНИЧКО СВЕДОЧЕЊЕ ТИ СЕ УКАЗА И НИСИ,
О ТРПЕЉИВИ, ПОСУСТАО, ВЕЋ СИ И ЖИВОТ И
МЛАДОСТ И ВЕЧНОСТ СВОЈУ КАО ПРИНОС УГОДАН
БОГУ ПРИНЕО.

Богородичен: Благодат процвета, закон
уџену, јер си једног од Тројице родила; Он
нам опроштај милостиво подари, Мати
Дјево преблагословена.

Песма 5.

Упутио си, мучениче славни, ујердно мо-
љење Господу своме да те благодаћу брзо
охране да прославиш Име Његово свето.

Чувши глас твој капијући, смели, Он,
који је Духа пламичке послао, божанстве-
ном ревностићу те испуни, па си надом и
љубављу зрачно.

Еванђељем мира си засијао станиште
мира Христовог будући, као мирна и драго-
вољна жртва Господу са ујерћем си се принео.

Богородичен: Чистотом засијавши, Нај-
чистија, божанствено станиште Логоса си
била, Мајка Божја једина си постала, све-
опевана од анђела и људи.

Песма 6.

Наоружавши се трпљењем и вером, и спасење као циљ поставивши, вечно Царство мира си задовољно радујући се непролазном животу.

Исповедајући Христа срцем и мишљу, удостојно си се, кад си био призван, Име Његово пред људима да објавиш и славу мученика си понео.

Као кад који се пред Бога узноси, мучеништво своје Господу си принео хришћанском народу миршутки и болести миомирисом целећи.

Богородичен: Велики међу пророцима Мојсије као кивот и трпезу наговестити те прабразно знаменујући рођење Сина Божјег од тебе, Свечасна.

Кондак, глас 8.

Проливањем крви своје за Христа, са њим си се сјединио, земљу си осветио и верне обогатио; Царство Божје достој-

но наследно и са мученицима се настанно. Слободу пред Господом имајући, помени нас који ти кланемо: **Радуй се, Василије, нови мучениче.**

Икос: **М**ољења наша, мучениче, усланшујући, исцељења многобројна си сатворио и Цркву сву на славу си покренуо да ти у похвалу говоримо: Радуй се, светлошћу неискazanом просветљени; Радуй се, благодаћу непролазном испуњени; Радуй се, болести греховних лекару моћни; Радуй се, горњег Јерусалима жителу радосни; Радуй се, града Петки свагдашње весеље; **Радуй се, Василије, нови мучениче.**

Синаксар: **М**есеца априла у 29. дан спомен слаavimo Светог мученика Василија Петког.

Данас слављени богоугодник живљаше у 17/18. столећу и беше пекар у старом српском граду Петки. Он беше благочестив и праведан човек који посла свој са трудом овакљаше и кћер своју у побожности вавпитаваше. Насиље агарјанско над хришћан-

нима, које се сваким даном увећаваше, допаде и до његове породице. Кћер Светог Василија би отета од са зловерном и нечасном побудом. Увидевши то, блажени Христов мученик се не уплаши оних који убијају тело и устреми се да одбрани кћер своју од насиља и заштити веру њену и достојанство хришћанско, што га доведе до страдања. Знајући да нема веће љубави но да ко положи душу своју за своје ближње, јунак Христове вере Василије са сваком ревношћу иступи пред мучитеље. Они га почеше приморавати да прими мухамеданску веру, али он то одлучно одбијаше јер срце његово беше утврђено у љубави према Христу Богу. Непоколебиво држање светог мученика силно разјари Агарјане који га предадоше на страдање и напоследку му распорише стомак. А он, свом душом се уздајући у блажени и вечни живот, не осврћући се за собом, вину се у Царство светлости и правде и настани се међу мученике и непокеднике. Мошћи његове верни

тајно сахранише и над гробом његовим по-
дигоше цркву у коју на поклоњење и мо-
литву долажаху и хришћани и муслимани.
Чудеса која су се збивала над гробом ње-
говим утврдила су поштовање његово, и
спомен Светог Василија Новог би придодат
спомену Светог оца нашег и чудотворца
Василија Острошког. Гроб Светог Василија
беше оскрнављен приликом новог страдања
народа нашег од Арбанаса, 1998. године.

Његовим светим молитвама, Христе
Боже наш, помилуј нас. **Амин.**

Песма 7.

Алфу и Омегу – Логоса достигавши,
почаст мученика си примно, у Јерусалиму
горњем се радујеш за верне који ти певају
молетки се.

Светлост дана незалазног угледавши и
дворе небеске достојно настанивши, молн-
тељима својим благостање измолн, немоћ
нам греховну покривајући.

Ликујући због мошћују страдалника,
верни часно погребоше тело твоје, које се
благодатку чудеса прослави, бесна уста хуле
затварајући.

Богородичен: Због порода твога, Благо-
словена, смрт умире и трулеж срамно тру-
ли; божанска Ипостас из тебе изнишавши,
силу ада свемоћно уништи.

Песма 8.

Ако се болесник с вером дотицаше све-
тиње гроба твога, мучениче, благоволе-
њем дивнога Господа од болести разреше-
ње добијаше.

Видећи чудеса Божја да се множе, муч-
еникољупци храм ти подигоше и прити-
чући, љем се помазиваху и од слабости
чудесно оздрављаху.

Истините вере светињу не трпећи, људи
боговорни, на наговор злога, храм свеште-
ни ти оскрнавше; но васкрснуче он из
праха и мученичке ти крви, свети.

Богородичен: Блаженом те називају народи, као што си, Мати чиста прорекала; у породи твојој спасење нађоше и молитве твоје моћне стекоше.

Песма 9.

Милостивом Богу се молећи, за град свој Пећ најпре се заузми и појцима својим светлост ниспошаљи, као Христов угодник и мученик.

О страдалиниче неустрашиви, о сведоче Христов непостидни, мучениче Василије чисте, слугу својих мољења услани.

Богородичен: Укрепивши се силом твојом и милошћу, песму ти од срца узнесомо; примивши је, Дјеве чиста, многосветлу благодат нам даруј.

Светилен, глас 2.

Ка светлости вечној журећи, Василије, за собом се ниси окренуо, већ поглед ка горњем управивши, до места светло-

сти Христоу си стигао. Њему се моли
за све нас.

Слава. И сада... богородичен, глас чети:
После Бога на тебе наду нашу, Пречиста,
полажемо, ми који се у Христа, из тебе
пронзашлог, крстисмо; твојим молбама
пред Њим, у светлости Божјој све нас до
краја сачувај. **Нли празника...**

На Хвалиће... стихире подобне на 4, глас 2.

Вада наснаа страшног верни допадоше и
благочешта светилку ветар вребаше, тада
као вере светилник у граду Петки подвиг
твој заблиста; мучениче славни Василије,
Хлеб живи и животворећи ненасито заже-
левши, одлучно си стао на виднку Агарја-
нима и мученички посведочно живот небе-
ски. **[двапут]**

Вада дође час онај наговештени, Сина
Божјега пред људима да исповедиш, ти
ликоваше, Духом развеселяван: Пшеница
сам Божја, страдањима се мељем, да се

КАО ХЛЕБ ИЗВРЕНИ ПОКАЖЕМ – ГОСПОДУ ПРИНЕСЕН. О, ПРИНОСА ТИ СВЕЖРТВЕНОГ, БОЖАНСТВЕНИ МУЧЕНИЧЕ!

Вада се кушач на те устремн, веру да ти отргне желећи, Духа благодат срце ти загреја и за цели свет Исуса ти не промени, знајући да ко душу запостави у пространствима светским се губи. Уским путем и стазом мучеништва смирено, Василије, прошавши, у пространства рајска се усли.

Глава, глас 4: Као зрна многа у један хлеб сједињена, мученици су Христови по свету у Христу, Хлебу живота, сабрани. Зато, мученика дивног, у Пећи засијалог, Василија свечасног, коме спомен торжествујемо, урдно умолимо молитвама својим од Христа да измоли Црква у миру и јединству да пребива.

И сада... БОГОРОДичЕН, глас исти: Од сваковрних беда слуге своје сачувај, Благосло-

вена Богородице, да те слаavimo, наду душа
наших. Или празника...

Велико славословје.

НА ЛИТУРГИЈИ

Тропарн на блаженствима на 8 из 3. и
6. песме канона светоме.

Апостол: 2 Тим. зач. 292. (2, 1-10)

Јеванђеље: Лк. зач. 63. (12, 2-12)

Причастен: Ѯ СПОМЕН ВЕЧНИ.

По бла҃гослову
Преосвећеног Епископа
будимљанско-никшићког
ЈОАНИКИЈА,
мјестобљуститеља Митрополије
црногорско-приморске

Службе саставио:
Лазар Љубић

Жиџија написали:
Сестринство манастира Пећка патријаршија
Братство Цетињског манастира

Редакџијори:
Протосинђел Јустин Мреновић
Монахиња Ирина Заставниковић
Зоран А. Станчевић

Лекџор:
Ивана Јовановић

Прелом:
Владимир Јакшић

Издавач:
СВЕТИГОРА
Издавачка установа
Митрополије црногорско-приморске

Штампа:
GolbiPrint, Подгорица

Стара црква Св. Јована Крститеља у Пећи – Митрополија; пре 1980.

